

Maciej Róg
(www.praszka.mrog.org, email: praszka@genealodzy.opole.pl)

**KOŁO OPOLSKICH GENEALOGÓW
PRZY ŚLĄSKIM TOWARZYSTWIE GENEALOGICZNYM**

(ul. Piastowska 18-20 = WBP, 45-081 Opole,
www.genealodzy.opole.pl, [facebook.com/OpolscyGenealodzy](https://www.facebook.com/OpolscyGenealodzy),
zarząd: Jolanta Ilnicka, Zbigniew Nalichowski, Teresa KroczaK, Maciej Róg)

MIEJSKO-GMINNY OŚRODEK KULTURY I SPORTU W PRASZCE

(ul. Kościuszki 9, 46-320 Praszka, www.mgokis.praszka.pl, [facebook.com/MGOKiS.Praszka](https://www.facebook.com/MGOKiS.Praszka))

Praszka, sala MGOKiSm, sobota 22 listopada 2014 r. od godz. 14:00

PRASZKOWSKIE SPOTKANIA Z HISTORIĄ RODZINY

[facebook.com/events/1560750270806251](https://www.facebook.com/events/1560750270806251)

**ŹRÓDŁA WIEDZY
GENEALOGICZNEJ
DLA TERENU
HISTORYCZNEJ
PARAFII PRASZKA**

Czym jest genealogia?

Na bazie Wikipedii:

Genealogia — jedna z nauk pomocniczych historii, zajmująca się badaniem więzi rodzinnych między ludźmi, pochodzeniem i losami rodzin i ich poszczególnych członków. Więzy rodzinne między ludźmi najczęściej mają charakter **biologiczny** (genetyczny, naturalny, faktyczny), ich źródłem zasadniczo są **filiacja** (pochodzenie zstępnych dzieci od pary wstępnych rodziców) lub **koicja** (związek małżeński lub nieślubny celem posiadania potomstwa), pojedyncze (rodzina mała) albo ich łańcuch (rodzina wielka). **Prawnym** (świeckim, kanonicznym) odpowiednikiem filiacji i koicji są odpowiednio **pokrewieństwo** (zachodzące między osobami posiadającymi co najmniej jednego wspólnego przodka) oraz **powinowactwo** (zachodzące między krewnymi jednego małżonka a drugim małżonkiem), które oblicza się w stopniach i liniach (prostej, bocznej). Badania genealogiczne genealog (zawodowy lub amator jako hobby/pasja) prowadzi na podstawie **źródeł** (metryki, akta urzędowe, korespondencja, inne dokumenty, zdjęcia, nagrania, relacje ustne, nagrobki, pamiątki i inne przedmioty, bazy danych ułatwiające dostęp itp.), z których ustala się niezbędne **fakty** (daty, miejsca, imiona i nazwiska, zdjęcia, edukacja, praca itp.), utrwalane i prezentowane na **tablicach** (wywodach, w tym drzewach genealogicznych), w programach genealogicznych lub innych publikacjach (papierowych, elektronicznych offline lub online), które często są potocznie nazywane „drzewem genealogicznym” („genealogią”) danej rodziny.

Jak mawiają pasjonaci genealogii, nasze hobby to nałóg, choroba zaraźliwa i nieuleczalna, ale za to nieszkodliwa, przyjazna i pożyteczna. Może uczyć cierpliwości, szacunku, dociekliwości, rzetelności i systematyczności.

Przykładowa literatura papierowa:

- ➔ Małgorzata Nowaczyk, **Poszukiwanie przodków. Genealogia dla każdego**, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2005, ISBN 83-06-02950-X
- ➔ Rafał T. Prinke, **Poradnik genealoga amatora**, wydawnictwo Zysk i S-ka Poznań 2006 ISBN 978-83-7506-050-8 lub Polonia Warszawa 1992 ISBN 83-7021-158-5
- ➔ Paweł Hałuszczak, **Niezbędnik genealoga**, Wielkopolskie Towarzystwo Genealogiczne „Gniazdo”, Mnichowo 2012, ISBN 978-83-929723-9-6

Wybrane formy współpracy i dyskusji ruchu pasjonatów genealogii:

- ➔ genealodzy.pl, forgen.pl, www.facebook.com/groups/GenealodzyPL
- ➔ **Opolscy Genealodzy** (www.genealodzy.opole.pl), **Towarzystwo Genealogiczne Ziemi Częstochowskiej** (www.genealodzy.czystochowa.pl), **Śląskie Towarzystwo Genealogiczne we Wrocławiu** (www.genealodzy.wroclaw.pl)

Zarys rodzajów źródeł genealogicznych

- **relacje ustne** (konkretne pytania/odpowiedzi dotyczące imion, nazwisk, dat i miejsc przodków i rodziny oraz wywiady – starsi i młodszy członkowie rodziny, sąsiedzi, znajomi oraz znajomi znajomych, portale społecznościowe np. Facebook, Google+, Nasza Klasa)
- fora i grupy dyskusyjne genealogiczne oraz regionalne, inne miejsca w internecie
- **korespondencja, życiorysy i pamiętniki, legitymacje, dokumenty, zdjęcia, pamiątki** wyszukane z szuflad i strychów w domu własnym albo za zgodą bliższej i dalszej rodziny lub sąsiadów przodków
- **nagrobki**
- **akty metrykalne** urodzenia/chrztu, małżeństwa/ślubu oraz zgonu/zmarłych (kościelne łacińskie, raptularze, akta stanu cywilnego unikaty i duplikaty), alegata
- uzyskiwanie odpisów zupełnych i skróconych akt stanu cywilnego, skanów i kserokopii (USC, AP, AD), krąg uprawnionych, ochrona danych osobowych żyjących
- różne rodzaje metryk w zależności od okresu i terenu, m.in. do 1808 krótkie po łacinie (*czasem brak numeracji, skróty łacińskie, często data chrztu zamiast urodzenia, data pogrzebu zamiast zgonu*), 1808-1825 wg Kodeksu Napoleona, 1826-1868 po polsku, 1868-1915 po rosyjsku (*cyrylica – starocerkiewna grażdanka*), do 1946 dalej przez parafie, od 1946 świeckie urzędy stanu cywilnego; od 1874 pruskie USC; tabelaryczna forma w Galicji
- źródła **pozametrykalne**, np. szkolne, emigracyjne, pracownicze i cechowe, wojskowe, ofiar i represjonowanych, sądowe i miejskie, księgi (akta) gromadzkie, ławnicze, wójtowskie, ziemskie, grodzkie, miejskie, wieczyste, inwentarze dóbr, wykazy parafian, podatników, wyborców, spisy powszechne, dokumentacja rachunkowo-finansowa, mapy, herbarze, mapy, księgi adresowe i telefoniczne, szematyzmy i elenchusy, rozpowszechnienia nazwiska, słowniki etymologiczne nazwisk
- źródła **pośrednie** (rozbieżności między źródłami, por. wiek w metryce zgonu, unikat a duplikat, błąd w odpisie ASC)
- archiwalia właściwe, **mikrofilmy, digitalizacje, indeksacje**, udostępnianie
- Szukaj w archiwach, metryki.genealodzy.pl, Geneteka, Poznań Project, BASIA, straty.pl, Memoriał, Ellis Island, Ancestry.com, MyHeritage.pl, wyszukiwarki internetowe: Google, Genealogy Indexer, JewishGen, Federacja Bibliotek Cyfrowych, PRADZIAD itp.
- mormoni (Centra Historii Rodziny, FamilySearch)

Zarys metodologii w genealogii

- probant: przodkowie, rodzeństwo, związki, potomkowie; fakty
- metoda **retrospektywna** (coraz wcześniejsze pokolenia przodków) i prospektywna (poszukiwanie współczesnych potomków)
- nie przeskakiwać pokoleń, nie domniemywać bez źródeł, oznaczać **hipotezy** i wątpliwości
- nie niszczyć źródeł zachowanych dla przyszłych pokoleń
- ustalanie **właściwego** miejsca (parafii) dla danego okresu; Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich
- **notowanie źródeł** (oznaczenie osoby, aktu metrykalnego i księgi metrykalnej, instytucji przechowującej, mikrofilmu lub ich elektronicznej wersji, wraz z sygnaturą, datą i miejscem / adresem URL)
- **tło historyczne** (przyczyny zgonów, choroby i epidemie, pożary, powodzie, klęski nieurodzaju, wojny, historia lokalna; wiek, zawody; chrzestni, sąsiedzi, księża, władze lokalne; najbliższa poczta, sąd, gmina, parafia; różne wyznania i wiary; statystyka)
- odróżnianie daty wg kalendarza **gregoriańskiego** (współczesnego / nowego stylu / data późniejsza) od **juliańskiego** (starego stylu / data wcześniejsza o 12 dni w XIX w.)
- **opisywać zdjęcia** (osoby, miejsce i data chociażby z dopiskiem znaku zapytania)
- **usystematyzowanie** zbiorów (zdjęć, osób, rodzin, metryk, dokumentów, plików itp.)
- kopie **zapasowe** (elektroniczne, papierowe)
- **skrót**y np. USC, ASC, AD/AAD, AP, NDAP, AGAD, CAW, LDS, FS, CHR, DGS, FHL, UR, SL, ZM, MR, PTG
- **nowoczesne technologie**: programy genealogiczne, programy do indeksacji, geolokalizacja (GPS), skojarzenia osób z cudzych drzew genealogicznych typu Smart Match, rozpoznawanie i tagowanie twarzy na zdjęciach
- podtrzymywanie więzi rodzinnych, publikacje, zjazdy rodzinne, grupy rodzinne (wpisy adresowane do listy znajomych) w portalach społecznościowych

Historyczna parafia Praszka pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

- erygowana w 1506 r., obejmowała **Praszkę** (w okresie ok. 1868-1918 wieś, wcześniej i później miasto), a także wioski: **Strojec** (w XVIII w. Stradziec, później stopniowo jako Stroiec/Stroyec/Strojec; parafia Stradziec istniała co najmniej od 1485 r., od ok. 1507 r. zarządzana razem z Kowalami z Praszki a od XVII w. filie parafii Praszka; parafia pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej ponownie samodzielna od 1980 r.), **Kowale** (parafia św. Wojciecha ponownie samodzielna od 1988 r.), **Wygielków**, **Skotnica**, **Kuźniczka**, **Szyszków**, **Brzeziny**, **Rosochy**, **Gana**, **Rozterk**, **Prosna**, **Zawisna**, **Długie**, **Bugaj** (obecnie część Praszki), **Bakanów** (Pustkowie Bakanowskie)
- przynależność administracyjna świecka (państwowa) współcześnie w województwie opolskim (od 1999), w przeszłości częstochowskie (1975-1998) i łódzkie (1919-1975), powiat wieluński w guberni kaliskiej (1837-1919) i województwie kaliskim (1816-1837) kongresowego Królestwa Polskiego oraz departamencie kaliskim (1809-1816) Księstwa Warszawskiego, w zaborowych Prusach Południowych (1793-1807), wcześniej w ziemi wieluńskiej (1339-1793) województwa sieradzkiego I Rzeczypospolitej, wcześniej kasztelanii rudzkiej
- przynależność administracyjna **kościelna** współcześnie do dekanatu Praszka w archidiecezji częstochowskiej, wcześniej w diecezji kujawsko-kaliskiej (włocławskiej), jeszcze wcześniej w archidiecezji gnieźnieńskiej

Metryki historycznej parafii Praszka od 1694

nieobowiązkowe ułatwienie w wyszukiwaniu: <http://praszka.mrog.org/roczniki.html>

<http://genealogia.mrog.org/Praszka-parafia-WNMP.html#year-1694>

- metryki **łacińskie** w Archiwum Archidiecezjalnym w Częstochowie (od 1694 do 1808, z „dziurą” w latach 1742-1773, potem od 1808)
- **unikaty** akt stanu cywilnego (ASC) parafii rzymskokatolickiej w Archiwum Archidiecezjalnym w Częstochowie(AACz) od 1808 (w tym 1827)
- **duplikaty** ASC parafii rzymskokatolickiej w **Archiwum Państwowym (AP) Łódź 1808-1870** (bez 1827), zespół archiwalny nr 1635/0, od mniej więcej połowy 1868 po rosyjsku
- duplikaty ASC parafii rzymskokatolickiej w **AP Częstochowa od 1871** (starsze niż stuletnie, aktualnie do 1913), zespół archiwalny nr 266/0 po rosyjsku
- duplikaty akt stanu cywilnego gminy **żydowskiej** 1826-1867 (zespół archiwalny nr 1636/0) oraz Okręgu Bóźniczego od 1868 (267/0) w Praszce w AP Częstochowa,
- duplikaty akt stanu cywilnego parafii **prawosławnej** w Praszce 1868-1889 w AP Częstochowa, zespół archiwalny nr 438/0
- duplikaty ASC w **Urzędzie Stanu Cywilnego w Praszce** (100-letnie i młodsze, aktualnie od 1914, do 1915 po rosyjsku)
- księgi metrykalne w **parafii** pw. WNMP w Praszce
- **raptularze** wybranych roczników w Archiwum Archidiecezjalnym w Częstochowie
- odpisy metryk dla **komisji porządkowych** cywilno-wojskowych ziemi wieluńskiej i powiatu ostrzeszowskiego (1790-1809) w Archiwum Głównym Akt Dawnych, zespół nr 64
- **mikrofilmy** metryk łacińskich oraz duplikatów ASC (*nie unikatów!! dlatego brak 1800-1807 oraz 1827*) w Centrach Historii Rodziny (w Polsce w Warszawie i Wrocławiu) oraz archiwach państwowych (Łódź, Częstochowa – wypożyczanie)
- mikrofilmy i wersje cyfrowe zasobów w **Archiwum Archidiecezjalnym w Częstochowie**
- **inwentarze** zasobów Archiwum Archidiecezjalnego w Częstochowie autorstwa ks. prof. Władysława **Wlazłaka**: tomy I-V Rocznika Towarzystwa Genealogicznego Ziemi Częstochowskiej, http://www.sak.net.pl/?page_id=2795
- wersje cyfrowe ksiąg łacińskich i unikatów ASC (nie duplikatów!!) na **FamilySearch**
- wersje cyfrowe duplikatów ASC na **metryki.genealodzy.pl** oraz **metryki.genbaza.pl**
- w przyszłości wersje cyfrowe prawdopodobnie portal **Szukajwarchiwach.pl**
- indeksacja na **geneteka.genealodzy.pl**, **praszka.mrog.org**, **gladala.com**
przyłącz się do indeksacji!
- inne prywatne inicjatywy i genealogie np. **genealogia.mrog.org**
- może **inni** genealodzy już szukali, coś wiedzą lub mają?